

Клочко А.А. Адміністративно-правове регулювання державної політики в галузі освіти в Україні. International scientific-practical conference “Topical issues of economics, finance, accounting and management”: conference proceedings (Tampere, Finland, August 21, 2024). Tampere, Finland: Scholarly Publisher ICSSH, 2024. P. 20-26.

7. Публічне управління та адміністрування

УДК 341.232.7:37(477)

Клочко А. А.

доктор філософії публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри права та публічного управління,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Адміністративно-правове регулювання державної політики у галузі освіти є важливим компонентом управління освітньою системою та забезпечення якості освіти в Україні. Це стосується законів, підзаконних актів, положень і процедур, які регулюють діяльність освітніх установ, організацію навчального процесу, стандартів освіти та інших аспектів освітньої галузі. Вагомим серед нормативно-правової основи державної освітньої політики є Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347 [1], яким затверджено Національну доктрину розвитку освіти. Доктриною підкреслено значення освіти в процесі формування цінностей громадянського суспільства, а також необхідність виховувати в молоді почуття належності до європейської та світової цивілізацій. Визначними для вітчизняного суспільства вважаємо також положення доктрини щодо того, що держава повинна забезпечувати виховання особистості з демократичним світоглядом, яка здатна орієнтуватися у реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, є конкурентоспроможною на ринку праці й підготовленою до життя у мінливому світі [1]. Наказом Міністерства юстиції України затверджений також

Класифікатор галузей законодавства України, який під шифром 220 передбачає галузь, предметом регулювання якої є освіта [2].

Вивчаючи питання адміністративно-правового регулювання державної політики у галузі освіти України варто виокремити декілька що ключовими аспектами є Закони України (ЗУ), підзаконні акти, Накази МОН України та інших міністерств, Постанови та накази інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування й інші нормативні акти, які врегульовують питання реалізації державної політики в сфері освіти в Україні.

Аналіз наявних наукових розвідок та чинного законодавства дозволив з'ясувати, що в Україні діють закони, які визначають загальну структуру освітньої системи, права та обов'язки осіб у сфері освіти, фінансування освіти, мову навчання, визнання документів про освіту та інші аспекти. Зокрема, зважаючи на рівні здобуття освіти, можемо виокремити ЗУ «Про дошкільну освіту» від 11 липня 2001 року [3], ЗУ «Про повну загальну середню освіту» від 13 травня 1999 року [4], ЗУ «Про позашкільну освіту» від 22 червня 2000 року [5], ЗУ «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10 лютого 1998 року [6], ЗУ «Про вищу освіту» [7].

Підзаконні акти (або нормативно-правові акти) є не менш важливою частиною системи права в більшості країн, включаючи Україну. Вони встановлюють деталі і конкретні вимоги, необхідні для реалізації законів та регулюють багато аспектів суспільного життя. Уряд та інші відповідні органи видають підзаконні акти, які деталізують та регламентують багато аспектів освітньої діяльності. До таких документів також можуть належати правила прийому до закладів освіти, програми навчання, вимоги до професорсько-викладацького складу й до вчителів, фінансове планування і бюджетування освіти та інші аспекти. Постанови КМУ також належать до основних джерел підзаконного регулювання питань державної освітньої політики, зокрема, управління освітою, навчальні програми, фінансування освіти тощо.

Міністерство освіти і науки України (МОНУ) видає накази, які містять деталізовані вимоги та рекомендації щодо організації освіти в Україні, вони

врегулюють питання державної політики на різних рівнях і на різних щаблях. Варто також відмітити, що існують накази й інших міністерств та відомств, а також спільні накази міністерств, які врегулюють процедури освітньої діяльності та її якості в різних умовах, а також вносять зміни чи відмінюють дію чинних наказів міністерств.

Інші органи державної влади також можуть приймати підзаконні акти, які стосуються питань формування і реалізації державної політики України щодо освіти, включаючи обласні та місцеві органи влади. Деякі закони можуть містити посилання на конкретні підзаконні акти або передбачати їх видачу для реалізації законодавства. Закони та підзаконні акти є важливим інструментом для регулювання конкретних аспектів державної освітньої політики в Україні. Вони допомагають впроваджувати і конкретизувати законодавчі норми в практиці та забезпечувати системну організацію освітнього процесу, а також забезпечують нагляд і контроль.

Узагальнюючи, варто відмітити, що адміністративно-правове регулювання є необхідним інструментом для забезпечення ефективної та справедливої освітньої системи в Україні. Це дозволяє зберігати порядок, забезпечувати якість освіти та здійснювати необхідний нагляд і контроль. Варто також зауважити, що підзаконні акти можуть періодично змінюватися або оновлюватися, тому важливо мати доступ до актуальної інформації з офіційних джерел.

Аналіз Національної доктрини розвитку освіти України й інших нормативно-правових документів дозволив з'ясувати, що нормативно-правове врегулювання питань формування і реалізації державної політики в галузі освіти потребує модернізації (вдосконалення) відповідно до вимог і умов сучасності. АТО, всесвітня пандемія Covid-2019, повномасштабне вторгнення країни-агресора в територіальну цілісність і незалежність нашої країни обумовили відтермінування окремих змін і доповнень до нормативно-правових документів або скасування дії окремих актів, тощо.

Відтак, варто констатувати, що удосконалення організаційно-правових механізмів формування державної політики в галузі освіти в Україні вимагає

комплексного підходу та активної співпраці всіх без виключення зацікавлених сторін. Зазначені заходи сприятимуть вдосконаленню та покращенню освітньої системи, забезпечуючи доступну та якісну освіту для всіх громадян нашої держави в умовах сьогодення та в майбутньому.

Список літератури

1. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення 15.08.2024).
2. Про затвердження Класифікатора галузей законодавства України: Наказ Міністерства юстиції України від 02.06.04 № 43/5. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8268 (дата звернення 15.08.2024).
3. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 року № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення 15.08.2024).
4. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984> (дата звернення 15.08.2024).
5. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text> (дата звернення 15.08.2024).
6. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 року № 103/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 15.08.2024).
7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 15.08.2024).